

Domeinen					
I: Spreken en luisteren					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid TULE, SLO, EN	
		Het kind ...	Het kind ...	SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
I.A.1.1	A: Spraak- en taalontwikkeling	spreekt duidelijk, is verstaanbaar en ontdekt klankarticulatie.	spreekt verstaanbaar ook voor een onbekende luisteraar.		
I.A.1.2			spreekt alle klanken juist uit of spreekt uitgesproken klanken juist na en ontdekt hierbij de klankarticulatie door te luisteren, te voelen en te kijken naar een voorbeeld.	SLO4 klanken	
I.A.2.1		breidt kennis uit op het vlak van woordgebruik, woordvorming en zinsvorming en past deze kennis correct toe.	past voornaamwoorden (hij, zij, die, dit, dat, wat) correct toe en maakt hierbij ook gebruik van bezittelijke voornaamwoorden: mijn, jouw, zijn, haar, uw, onze, jullie, hun en persoonlijke voornaamwoorden: mij, jou, hem, haar, ons, jullie, hen, hun, ze.		
I.A.2.2			beheerst onregelmatige meervouden, zoals 'tafel-tafels' en moeilijkere verkleinwoorden, zoals 'boompje'.		
I.A.2.3			beheerst steeds beter werkwoordstijden (tegenwoordige, verleden en toekomstige tijd) en regelmatige en onregelmatige werkwoordsvervoegingen, zoals 'ik liep'.		
I.A.2.4			maakt zinnen met verbindingswoorden, zoals 'daarna', samengestelde zinnen met bijwoorden, zoals 'omdat', 'want', 'maar' en vraagzinnen met bijv. 'wie', 'wat', 'waar' 'wanneer', 'waarom'.		
I.A.3.1		luistert naar, leert van en reflecteert op taaluitingen in eigen en vreemde talen.	luistert naar de vorm, klanken, woorden en zinnen van eigen taaluitingen en die van anderen en gaat bewust om met feedback	SLO4 Klanken	EN2 7.2; EN2 7.3; EN2 8.2
I.A.3.2			experimenteert met taaluitingen in vreemde talen, krijgt hierdoor inzicht in de talige aspecten van het culturele erfgoed (andere culturen, dialecten enz.) en toont er interesse en waardering voor.		
I.B.1.1	Deelnemen aan gesprekken	neemt in kleine en grote groepen actief deel aan gesprekken door te spreken en te luisteren naar anderen.	neemt in kleine en grote groepen op eigen initiatief deel aan een gesprek, heeft een positief zelfbeeld als spreker, stelt vragen, breidt vertelbeurten uit en luistert naar anderen.		EN2 1.2; EN2 1.1; EN2 1.4; EN2 3.1; EN2 3.5
I.B.1.2			neemt op eigen initiatief deel aan een onderhandelend gesprek om bijv. bij een opdracht tot een gezamenlijke aanpak of oplossing te komen.		
I.B.2.1		verwoordt zijn/haar ervaringen en gedachten.	kan – ook op eigen initiatief – een ervaring verwoorden en zijn of haar eigen mening geven over het 'hier en nu' en buiten het 'hier en nu', o.a. door gebruik van 'ik vind'-zinnen.		EN2 1.2; EN2 2.4; EN2 1.3
I.B.2.2			kan een redenering in eenvoudige denkstappen formuleren, vergelijken en conclusies trekken.		EN2 2.3; EN2 1.3
I.B.3.1		communiceert volgens de geldende gespreksregels en beleefdheidsnormen.	kent en handelt naar de gespreksregels en beleefdheidsnormen in hier-en-nu-gesprekken en gesprekken via andere kanalen (bijv. telefoon, skype), past ze spontaan en correct toe en kan achteraf vertellen of hij/zij de gespreksregels correct heeft toegepast.		EN2 3.4; EN2 1.5; EN2 7.1; EN2 7.5
I.B.4.1		kan reflecteren op het verloop van het gesprek, de spreker en de boodschap.	kan bij een gesprek reflecteren op wie spreekt, wie luistert, waarover het gesprek gaat en kan hierover in eigen woorden verslag doen.		EN2 7.1
I.C.1.1	Luistervaardigheid en begrijpend luisteren	kan geconcentreerd en gericht luisteren.	kan geconcentreerd en gericht luisteren naar een andere persoon, een verhaal, uitleg of oproep en laat dit zien door gepast non-verbaal of verbaal gedrag ('instemmend knikken' of 'aangeven dat de situatie herkenbaar is').		EN2 5.1
I.C.2.1		kan begrijpend luisteren naar een verhaal, een mondelinge boodschap of instructie van anderen die fysiek aanwezig zijn of hun boodschap overbrengen via media (radio, tv, internet, telefoon).	kan uit een verhaal of mondelinge boodschap belangrijke en minder belangrijke informatie onderscheiden, hierbij aangeven of het gaat om fictie of realiteit en hierover vertellen, informatieve en belevingsvragen beantwoorden en zelf vragen stellen.		EN2 5.4
I.C.2.2			kan met en zonder visuele ondersteuning een verhaal of mondelinge boodschap begrijpen en de essentie hiervan in eigen woorden navertellen.		EN2 5.3; EN2 5.4;
I.C.2.3			kan de afloop van een verhaal of mondelinge boodschap voorspellen en deze voorspelling bijstellen.		EN2 5.5
I.C.2.4			kan een mondelinge boodschap en een meervoudige instructie van minstens vier stappen begrijpen, uitvoeren of in eigen woorden navertellen.		

I.D.1.1	Vertellen en presenteren	vertelt een (persoonlijk) verhaal.	kan zonder hulp van visueel materiaal een persoonlijk en een informatief verhaal vertellen bijv. over 'een hobby' of 'een huisdier'.		EN2 6.1; EN2 6.2
I.D.1.2			kan een samenhangend (persoonlijk) verhaal vertellen met een duidelijke opbouw, rijkere zinnen en verbindingen.		EN2 6.2
I.D.2.1		vertelt en presenteert voor een luisteraar en houdt rekening met deze luisteraar.	trekt de aandacht van de luisteraar door gebruik te maken van variaties in stemgeluid, aangepaste intonatie, gezichtsuitdrukkingen of gebaren.		EN2 3.3; EN2 6.4
I.D.2.2			gaat in op de reacties van luisteraars door gepast vragen te beantwoorden over het gepresenteerde verhaal, zoals hoe- en waarom- en belevingsvragen en raakt vertrouwd met verschillende gespreksrollen (gespreksleider, informatievrager).		EN2 6.5

II. Woordenschat					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
		Het kind ...	Het kind ...	SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
II.A.1.1	Beheersen van een basiswoordenschat	beheerst de basiswoorden van een kern.	kan de basiswoorden van een kern gebruiken, de betekenis ervan weergeven en bijbehorende betekenisaspecten benoemen, zoals bij het woord 'kikker': 'groen', 'sloot' en 'kwaken'. Hierbij gaat het om alle woordtypen (niet alleen inhoudswoorden maar ook functiewoorden).		EN2 4.1;
II.B.1.1	Uitbreiden van de woordenschat en het verbaal begrip	achterhaalt de betekenis van nieuwe woorden en gebruikt het woord in een vergelijkbare context.	kan de betekenis van een nieuw woord afleiden uit een verhaal of een andere betekenisvolle context of vraagt ernaar.		EN2 4.2; EN2 4.3
II.B.1.2			productief: kan de betekenis van een nieuw woord afleiden uit een verhaal of een andere betekenisvolle context, zoals 'een gesprek' of 'ontdekactiviteit' of 'leesactiviteit' en laat dit zien door het nieuwe woord te gebruiken of uit te beelden in een vergelijkbare situatie.		EN2 4.3; EN2 4.4
II.B.1.3			richt zich bij het afleiden van een nieuw woord op het 'hier en nu' en 'buiten het hier en nu' ('aarde, satelliet, sterren').		
II.B.2.1		herkent en gebruikt het nieuw geleerde woord in een nieuwe context.	kan een nieuw geleerd woord in een nieuwe context meestal correct gebruiken bijv. bij het vertellen over eigen ervaringen en maakt daarbij ook gebruik van woordcombinaties ('harde steen').		EN2 4.1; EN2 4.4
II.B.3.1			receptief: kan de betekenis van een nieuw geleerd woord correct weergeven (bijv. door het woord uit te beelden).		EN2 4.1
II.B.3.2		kent verschillende betekenissen en betekenisaspecten van het nieuw geleerde woord.	kan de betekenis van een nieuw geleerd woord weergeven door het concept te omschrijven (bijv. bij bestek: 'dingen om mee te eten').		
II.B.3.3			kan bij een nieuw geleerd woord benoemen welke woorden tot dezelfde categorie behoren (bijv. bij fruit: 'appel', 'peer', 'banaan').		EN2 4.5; EN2 4.9
II.B.3.4			productief: kan bij het nieuw geleerde woord een tegenstelling benoemen ('hard - zacht').		EN2 4.5; EN2 4.9
II.B.3.5			receptief: kan bij het nieuw geleerde woord een synoniem weergeven ('boot - schip').		

III. Verhaaloriëntatie en verhaalbegrip					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelijke communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
				SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
		Het kind ...	Het kind ...		
III.A.1.1	Verhaaloriëntatie	ontdekt verschillende verschijningsvormen en functies van verhalen en weet hoe ze gelezen worden.	toont interesse in verhalen in verschillende verschijningsvormen, zoals 'in een boek', 'in een digitaal medium' of 'in een tijdschrift' door erin te lezen.		EN1 10.1
III.A.1.2			is bekend met de leesrichting: weet dat een bladzijde wordt gelezen van boven naar beneden en een regel van links naar rechts.		EN1 1.2
III.A.1.3			kent basisbegrippen zoals auteur, illustrator, titel, samenvatting, regel, bladzijde of pagina, hoofdstuk en kan deze aanwijzen.		
III.B.1.1	Verhaalbegrip	voorspelt enigszins de inhoud van het verhaal.	kan vooraf en tijdens het lezen op basis van 'titel' en 'eigen kennis van de wereld' de inhoud en het verloop van het verhaal voorspellen en hierbij een vervolg bedenken.		EN1 1.4; EN1 2.1 (deels)
III.B.2.1		vertelt over de opbouw in een verhaal (episode) en de situatie waarin het verhaal zich afspeelt (situatieschets).	kan zonder gebruik te maken van illustraties een verhaal met een begin, midden en einde navertellen of naspelen en benoemt hierbij over wie het verhaal gaat, wat er gebeurt, waar het zich afspeelt, hoe het afloopt en waarom het verhaal zo verloopt.		EN1 2.5; EN1 1.3; EN1 2.2 (deels); EN1 2.3; EN1 2.4

IV. Taalbewustzijn en fonologische vaardigheden					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelijke communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
				SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
		Het kind ...	Het kind ...		
IV.A.1.1	Taalbewustzijn en reflectie op taal	is bewust met taal bezig door woorden en zinnen te herkennen en na te zeggen.			
IV.A.1.2					
IV.A.2.1		weet wat woorden en zinnen zijn en kan deze onderscheiden.			EN1 5.1
IV.A.2.2			kan in auditieve en visuele input (ongeveer zes een- en tweelettergrepige woorden) aangeven uit hoeveel woorden een zin bestaat.		EN1 5.1
IV.B.1.1	Fonologische vaardigheden: fonologisch bewustzijn	onderscheidt minimale klankverschillen in woorden: auditieve discriminatie.	kan woorden met een minimaal klankverschil onderscheiden en dit verschil benoemen ('boos - doos', 'mat - nat', 'peer - beer').	SLO4 Klanken	EN2 8.4
IV.B.2.1		verdeelt woorden in klankgroepen (syllaben).	kan woorden in klankgroepen verdelen en deze weer samenvoegen ('ta - fel - poot').	SLO4 Klanken	EN1 5.3
IV.B.3.1		herkent en produceert klankpatronen (begin- en eindrijm) in woorden.	receptief: kan aangeven waar woorden rijmen: aan het begin ('kat - kam') of aan het eind ('boek - zoek').		EN1 5.4
IV.B.3.2			productief: kan een rijmzin afmaken of zelf een rijmregel bedenken.		
IV.C.1.1	Fonologische vaardigheden: fonemisch bewustzijn	verdeelt woorden in klanken: auditieve analyse.	kan een woord opdelen in de kleinste klankeenheden (fonemen) (bijv. in het woord 'vaas': 'v - aa - s') en deze in de juiste volgorde benoemen (mmkm/mkmm/mmmkm/mkmmm).	SLO4 Klanken	EN1 5.5; EN2 8.5
IV.C.1.2			kan geleerde klanktekenkoppelingen ordenen in de families van klinkers en medeklinkers.	SLO4 Klanken	
IV.C.1.3			kan de kleinste klankeenheden (fonemen) benoemen of manipuleren aan het begin, het midden, of einde van een woord (bijv. wat hoor je vooraan in 'maan'; wat krijg je als je 'm' in 'maan' weglaat?).	SLO4 Klanken	EN2 8.5
IV.C.2.1		voegt klanken in woorden samen: auditieve synthese.	kan de kleinste klankeenheden (fonemen) van een woord samenvoegen tot een woord ('k - a - t' tot 'kat').	SLO4 Klanken	EN2 8.5
IV.D.1.1	Fonologische vaardigheden: auditief geheugen	onthoudt auditieve informatie en zegt deze na.	kan versjes, liedjes en eenvoudige reeksen zonder samenhang nazeggen ('één, zes, negen' of 'blauw, groen, wit').	SLO4 Klanken	
IV.E.1.1	Fonologische vaardigheden: snel serieel benoemen	benoemt vlot begrippen in een getoonde volgorde.	kan letters in een zo vlot mogelijk tempo benoemen.		

V.Orientatie op lezen en schrijven					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
		Het kind...	Het kind...	SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
V.A.1.1	Funcities van geschreven taal	weet dat geschreven tekens gebruikt worden om een boodschap over te brengen en kent taalproducten waarin deze voorkomen	weet dat tekens zoals letters en pictogrammen gebruikt worden om een boodschap over te brengen en experimenteert hiermee	SLO2 Opzoeken (2.4.5)	EN1 3.1; EN1 3.2
V.A.1.2			kent meerdere (audio-visuele) taalproducten en hun functies bv. 'een wenskaart, poster, e-mail'		
V.B.1.1	Relatie tussen gesproken en geschreven taal	kent het onderscheid tussen lezen en schrijven	kent het verschil tussen lezen en schrijven; weet dat woorden opgebouwd zijn uit klanken en dat letters met die klanken corresponderen en laat dit zien door letters of woorden te schrijven en deze weer voor te lezen		EN1 6.1 EN1 4.1; EN1 4.2; EN1 3.5
V.C.1.1	Letterkennis en alfabetisch principe	kan letters visueel herkennen en aanwijzen: receptieve letterkennis en visuele discriminatie	herkent geleerde letters in herkenbare en niet herkenbare contexten of een reeks woorden en kan deze aanwijzen		
V.C.2.1		kan letters benoemen: productieve letterkennis	herkent geleerde letters in herkenbare en niet herkenbare contexten en kan deze aanwijzen en benoemen		
V.C.2.2			kan bij een klank de letter weergeven en schrijven, de uitspraak en letterfamilie benoemen		
V.D.1.1	Naar lezen en schrijven	schrijft en leest en beleeft hier plezier aan	beleeft plezier aan het zelf schrijven van een boodschap of een verhaaltje		EN1 7.1
V.D.1.2			beleeft plezier aan het zelf lezen van een boodschap of een verhaaltje		

VI. Lezen en spelling					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
		Het kind ...	Het kind ...	SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
VI.A.1.1	Technisch lezen	beheerst niveau E3 en verkent niveau M4	kan woorden correct en vlot lezen van het type mmkm (bv. stip), mkmm (bv. kast) en mmkmm (bv. kwast)	SLO2 Kenmerken van de taakuitvoering - Techniek (2.4.1)	EN1 8.2; EN1 9.1
VI.A.1.2			kan korte woorden correct en vlot lezen met afwijkende spellingpatronen (bv. de) en meerlettergrepige woorden (bv. bomen)	SLO2 Kenmerken van de taakuitvoering - techniek (2.4.1); SLO4 Orthografische spelling; SLO4 Lexicaal-morfologische spelling	
VI.A.1.3			herkent woorden steeds meer automatisch	SLO2 Kenmerken van de taakuitvoering - techniek (2.4.1)	
VI.A.1.4			kan de techniek van correct en vlot lezen ook toepassen bij het lezen van zinnen en allerhande soorten teksten (bv. gedicht, tabel, informatieve tekst, spelregels)		
VI.B.1.1	Spelling	beheerst niveau E3 en verkent niveau M4	kan woorden spellen van het type mmkm (stip), mkmm (kast) en mmkmm (kwast)	SLO4 Alfabetische spelling	EN1 8.3; EN1 9.1
VI.B.1.2			kan de techniek van correct en vlot spellen ook toepassen bij spellen van korte zinnen en creatief en functioneel schrijven		

VI.C.1.1	Begrijpend lezen	toont belangstelling voor verhalende en informatieve teksten en boeken en is gemotiveerd die zelfstandig te lezen	herkent verschillende tekstsoorten (bv. verhalend, informatief, gedicht ...)	SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2); SLO2 Communicatieve functies (2.2.2); SLO2 Leestaken (2.2.3)	
VI.C.1.2			beoordeelt de tekst zowel functioneel (bv. of de inhoud waar is of niet) als affectief (bv. of de tekst mooi is)	SLO2 Evalueren (2.4.3)	
VI.C.2.1		begrijpt eenvoudige verhalende en informatieve teksten	selecteert een tekst rekening houdend met technische moeilijkheid en belangstelling	SLO2 Evalueren (2.4.3)	
VI.C.2.2			bepaalt een strategie voor het lezen van de tekst	SLO2 Studietechnieken (2.4.4)	
VI.C.2.3			kan betekenis van woorden en woordgroepen in de tekst achterhalen	SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2); SLO2 Studietechnieken (2.4.4); SLO2 Structuur, aanwijzingen voor inhoud en/of structuur, stijl (2.3.2-2.3.4)	
VI.C.2.4			legt relaties binnen de tekst: tussen woorden in een zin en tussen verschillende zinnen in een tekst	SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2); SLO2 Studietechnieken (2.4.4)	EN1 10.2
VI.C.2.5			past zijn of haar kennis van de wereld toe op de tekst		EN1 10.2
VI.C.2.6			kan het onderwerp van de tekst bepalen	SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2)	
VI.C.2.7			kan het doel van de tekst vaststellen	SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2)	

VII. Creatieve en functionele schrijfvaardigheid

Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3	Vaardigheid groep 3	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
		Het kind ...	Het kind ...	SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
VII.A.1.1	Afstemming op doel en publiek	kent het doel van verschillende soorten tekst en weet dat deze voor een publiek bestemd zijn	kan een onvolledige tekst gepast aanvullen rekening houdend met het soort tekst	SLO3 Afstemming op doel	
VII.A.1.2			kies de juiste soort tekst (brief, lijstje, fictie, non-fictie, affiche/poster, uitnodiging ...) op basis van tekst- en vormkenmerken	SLO3 Samenhang	
VII.A.1.3			geeft kort weer wat de boodschap is in de tekst	SLO3 samenhang; SLO2 Begrijpen en interpreteren (2.4.2)	EN2 5.4;
VII.A.1.4			geeft aan voor wie de tekst geschreven is	SLO3 Afstemming op publiek	
VII.B.1.1	Van woord naar tekst	verzamelt relevante informatie rondom een schrijfdoel	kan woorden en ideeën over de inhoud van de schrijftaak verzamelen en ordenen	SLO3 Woordgebruik en woordenschat	
VII.C.1.1		schrijft zinnen en een korte tekst die aansluit bij het schrijfdoel en afgestemd is op het publiek	formuleert zinnen binnen de context van het schrijfdoel, bijvoorbeeld een zin bij een plaatje schrijven of een boodschap voor een publiek overbrengen	SLO3 Afstemming op doel	
VII.C.1.2			formuleert enkele zinnen in samenhang (met begin, midden, eind) tot een korte tekst van ongeveer vier regels	SLO3 Samenhang	
VII.C.1.3			kan de tekst een gepaste titel, aanhef, ... geven	SLO3 Afstemming op doel	
VII.D.1.1	Spelling, interpunctie en grammatica	past de geleerde spellingdoelen, zinsbouw en basisinterpunctie toe bij het schrijven	formuleert een eenvoudige zin correct (met onderwerp, persoonsvorm, bepaling) en kent de toepassing van punt, vraagteken en uitroepetekens	SLO3 Spelling, interpunctie en grammatica; SLO4 Leestekens	

VII.E.1.1	Leesbaarheid	verzorgt de tekstopmaak	kan woorden ordenen in opmaakvormen zoals tabel en etiket	SLO3 Leesbaarheid	
VII.E.1.2			geeft een zin weer met spaties tussen woorden en gebruikt de correcte tekstopmaak bij gekende soorten tekst bv. bij een verhaal (met titel) en een brief (met aanhef en ondertekening)	SLO3 Leesbaarheid	
VII.F.1.1		beleeft plezier aan het schrijven van teksten	maakt spontaan allerlei schrijfsels		
VII.F.1.2			durft en is bereid om het eigen schrijfsel te presenteren	SLO3 Afstemming op publiek	

VIII. Sociale vaardigheden					
Codering (Domein - Leerlijn - Doelstelling - Vaardigheid)	Leerlijn	Doelstelling groep 3 Het kind ...	Vaardigheid groep 3 Het kind ...	Verwijzingen naar tussendoelen mondelinge communicatie, beginnende geletterdheid en schrijfvaardigheid	
				SLO (zie legenda voor bronvermelding) groep 3	Expertisecentrum Nederlands - EN (zie legenda voor bronvermelding) groep 3
VIII.A.1.1	Samenwerken	houdt rekening met anderen en kan samenwerken/spelen.	kan zich inleven in de gevoelens en wensen van een ander en houdt hier rekening mee		
VIII.A.1.2			merkt op of en wanneer een ander kind hulp nodig heeft, biedt hulp aan		
VIII.A.1.3			kan met een ander overleggen over en zich aanpassen aan plannen of ideeën		
VIII.A.1.4			komt voor zichzelf op en maakt op een gepaste manier duidelijk wat hij of zij wel of niet wil; geeft de eigen mening		
VIII.A.1.5			onderkent conflicten en lost deze goed op (probleem verwoorden en zelfstandig onderhandelen)		
VIII.B.1.1	Werkhouding	werkt opdrachten zowel in klasverband als zelfstandig af.	kan zelfstandig taken uitvoeren en lost eventuele problemen zelf op tijdens het werken		
VIII.B.1.2			kent de afspraken en regels binnen de taallessen en houdt zich hieraan		
VIII.B.1.3			kan zich concentreren (zich richten op de eigen taak en afsluiten voor de omgeving) en werkt taken af volgens afspraken		
VIII.C.1.1	Zorg voor gezamenlijke materialen	gaat zorgvuldig om met materialen.	gaat zorgvuldig om met materialen en ruimt gebruikte materialen zelfstandig op		

Legenda

EN1 Verhoeven, L. Aarnoutse, C. (Red.) e.a. (1999). *Tussendoelen beginnende geletterdheid: Een leerlijn voor groep 1 tot en met 3*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

EN2 Verhoeven, L. Biemand, H. & Litjens, P. (2007). *Tussendoelen mondelinge communicatie: Leerlijnen voor groep 1 tot en met 8*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

SLO2 Oosterloo, A. & Paus, H. (2010). Leerstoflijnen lezen beschreven. *Uitwerking van het referentiekader Nederlandse taal voor het leesonderwijs op de basisschool*. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO).

SLO3 Gelderen, van, A. (2010). Leerstoflijnen schrijven beschreven. *Uitwerking van het referentiekader Nederlandse taal voor het schrijfonderwijs op de basisschool*. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO).

SLO4 Beek, van der A. & Paus, H. (2011). Leerstoflijnen begrippenlijst en taalverzorging beschreven. *Uitwerking van het referentiekader Nederlandse taal voor het domein begrippenlijst en taalverzorging op de basisschool*. Enschede: Stichting leerplanontwikkeling (SLO).